

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Nimfea

A Szalóki Nagy-fertő (HUHN20139) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Túrkeve

2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Papp László

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Baranyi Tamás

Bocz Renáta

Erdélyi Arnold

Dr. Forgács Zoltán

Harmos Krisztián

Molnár Géza

ifj. Papp László

Pappné Czappán Marianna

Pompola Krisztián

Sallai R. Benedek

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	6
1. A terület azonosító adatai	7
1.1. Név	7
1.2. Azonosító kód.....	7
1.3. Kiterjedés	7
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	7
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	7
1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló fajok	7
1.4.3. Jelölő értékeknek javasolt közösségi jelentőségű fajok.....	7
1.5. Érintett települések	7
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	8
1.7. Tervezési és egyéb előírások	8
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	8
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	8
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	8
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	8
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	8
1.7.7. Egyéb tervek.....	8
2. Veszélyeztető tényezők.....	9
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	21
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	21
3.2.4. Kutatás, monitorozás	22
3.2.5. Mellékletek.....	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	24
3.3.1. Agrártámogatások.....	24
3.3.2. Pályázatok	27
3.3.3. Egyéb.....	27
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	27
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	27
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	28
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	29
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	32
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	33
1.1. Környezeti adottságok.....	33
1.1.1. Éghajlati adottságok	33
1.1.2. Vízirajzi adottságok.....	33
1.1.3. Talajtani adottságok.....	34
1.2. Természeti adottságok	34
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	36
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	39
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	40
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	43
1.3. Területhasználat	43
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	43
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	43

1.3.2.1. táblázat: Tulajdoni viszonyok megoszlása szektoronként.....	43
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	44
2. Felhasznált irodalom	47
3. Térképek.....	49

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Szalóki Nagy-Fertő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20139
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	217,54 ha
---------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő fajok és élőhelyek felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2013. október 31-ével frissített változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* - Síksági pannon löszgyepek
(* kiemelt jelentőségű élőhelytípus)

1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló fajok

- molnár görény (*Mustela eversmannii*)

1.4.3. Jelölő értékek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

1.5. Érintett települések

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Abádszalók

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- Országos ökológiai hálózat övezete: A terület 100%-ban az országos ökológiai hálózat magterületének része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- a területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik, mivel védett természeti területtel nem fed át.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Jász-Nagykun-Szolnok megye területrendezési terve – 10/2011. (IV.29.) rendelet
- Abádszalóki Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv – 19/2012. (XI. 30.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Körzeti erdőterv: Tiszafüredi erdőtervezési körzet (érvényes: 2006.01.01 – 2015.12.31.) törzskönyvi szám: 20/2006, kelt: 2006. november 21. A következő tervezési időpont a Közép-Tiszai erdőtervezési körzetben (új körzet neve): 2016. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadás vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Hubertus Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-752510) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- a területre halgazdálkodási terv nem vonatkozik

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Nagykunság alegység (2-18) vízyűjtő-gazdálkodási terve. Elfogadás dátuma: 2010.08.01. Közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2009. szeptember.

1.7.7. Egyéb tervek

- a területre egyéb terv vonatkozik

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A01	földművelés	M	40	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> , <i>síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . Az élőhely eltűnéséhez vezethet. A szántóhoz közeli szegélyein a kemikáliák fokozott terhelése miatt gyomosodásnak és degradációnak indul. Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>). A fokozott zavarás és a földműveléssel járó szennyezés közvetlenül és az élőhely degradálásán keresztül közvetetten jelentkezik.
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	H	40	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> , <i>síksági pannon löszgyepek (6250)</i> . Az élőhely megszűnését okozhatja, rontja a szomszédos természet szerű élőhelyek állapotát.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	H	40	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> , vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>). Az élőhely kemikáliákkal (műtrágya, növényvédő szerek) való terhelésének következtében a szegélyterületeken gyomosodáshoz vezet, illetve mérgezést, elhullást okoz.
A11	egyéb agrár tevékenység	L	5	<i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . A z élőhely szegélyzónának degradációját okozza, amely az élőhely csökkenését okozza, illetve csökkenti a szegélyzóna természetességét.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	M	10	Molnárörény (<i>Mustela eversmannii</i>). Az gázolások következtében elhullások történnek.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	25	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A nem kaszált területeken keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) fehér akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>) terjedése az élőhelyek átalakulásához, a gyepterületek eltűnéséhez vezet. Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Rontja a faj számára alkalmas élőhelyek állapotát.

J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	M	20	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Csökkenti a faj számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	50	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Megnöveli a faj migrációs és diszperziós veszteségét, rontja a kolonizációs lehetőségeket.
K01.02	eliszapolódás, feliszapolódás	M	20	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Csökkenti a faj számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
K01.03	kiszáradás	H	40	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Csökkenti a faj szaporodási sikerét, a számára alkalmas vizes élőhelyek méretét. Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>). Csökkenti a faj számára alkalmas vizes élőhelyek kiterjedését
K01.05	szikesedés	M	20	<i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . Degradálódik az élőhely, megváltoztatja a jellegét, ezáltal fajösszetétel is.
K02.02	szerves anyag felhalmozódása	M	20	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Csökkenti a faj számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
H01.05	diffúz felszíni vízszennyezés mezőgazdasági vagy erdészeti tevékenység miatt	M	50	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Rontja a faj számára alkalmas vizes élőhelyek állapotát.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Szalóki Nagy-fertő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

Általános célkitűzések

A terület kiemelt természetvédelmi célkitűzése a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*) védelme, természeti állapotuk megőrzése, mely leginkább a megfelelő legeltetési/kaszálási rendszer alkalmazásával, illetve a terület vízállapotának megőrzésével érhető el.

A gyepgazdálkodás tekintetében ezt a legeltetés intenzitásának és a kaszálás módjának optimalizálása és ellenőrzése, illetve az elszántások megakadályozása tudja biztosítani. Az erdőgazdálkodás tekintetében a természetközeli állapotú erdők fenntartása és a tájidegen erdők lecserélése, míg a vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a lecsapoló hatás csökkentése szolgálja. Ezek az intézkedések a közösségi jelentőségű értékek megőrzését, hosszabb távon pedig állományaik megerősítését segítik.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések

A Szalóki Nagy-fertő elsősorban a közösségi jelentőségű élőhely, a szikes élőhelyek (pannon szikes sztyeppék és mocsarak 1530*) védelme céljából lett kijelölve. Ennek megfelelően az alábbi célkitűzések fogalmazhatók meg:

- az esetleges alkalmi beszántások megakadályozása, a meglévőek megszüntetése, ezzel a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) arányát és kiterjedését negatívan befolyásoló egyik ténylegesen előforduló direkt humán hatás kiküszöbölése, továbbá a meglévő szántóterületek visszagyepesítése
- a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és a síksági pannon löszgyepek (6250*) jelölő élőhelytípus állapotmegőrzése és állapotjavítása érdekében természetvédelmi és gazdálkodási szempontból optimalizált legeltetési/kaszálási rendszer kidolgozása, különös tekintettel a sziki legelőkre jellemző társulások rövidfűvű állapotának biztosítására, amely a molnárgörény (*Mustela eversmanni*) állományának fennmaradását elősegíti
- a bolygatott részek gyepeinek rekonstrukciója javasolt gyommentesítő kaszálással
- a gyepterületek megőrzésének érdekében fontos az ott található inváziós lágú- és fásszárú állományok (pl. selyemkóró (*Asclepias syriaca*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa(*Elaeagnus angustifolia*)) megtelepedésének és terjedésének megakadályozása
- javasoljuk az idegenhonos fásszárú állományok (pl. fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)) fokozatos őshonos állományokra való cseréjét, és átállni a folyamatos erdőborítást biztosító, a cserje- és gyepszintet kímélő művelési módra
- a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) érdekében a belvízlevezető szerepű csatornák kezelőivel egyeztetve a lehető leginkább kíméletes kezelési gyakorlat kialakítása: a teljes keresztmetszvény kotrásának, a vízínövényzet irtásának, parti fák és cserjék eltávolításának minimalizálása, visszaszorítása
- a belvízlevezető csatornákon természetvédelmi célú vízvisszatartó létesítmények telepítésének előkészítése és megvalósítása a lecsapoló hatás csökkentése érdekében.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési és az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképe mutatja be). A fajvédelmi, valamint a kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.3. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1.1. Kezelési egységek

A kezelési javaslatok esetében el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat.

KE-1 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** ürmös pusztagyeppek; szikes rétek, bennük a mélyebb térszínen szikes mocsarak; löszgyeppek (ma ezek jelentős része löszgyep eredetű, enyhén szikesedő cickórós gyeppek) és jellegtelen félszáraz gyeppek

(2) **Érintettség vizsgálata**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: B6 – Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
 - F1a – Ürmöspuszták
 - F2 – Szikes rétek
 - F1b – Cickórós puszták
 - H5a – Löszgyeppek, kötött talajú sztyeprétek
 - OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek
- Natura 2000 élőhely: 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* - Síksági pannon löszgyeppek

(3) **Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok**

A kezelési egység területén természetvédelmi szempontból a legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) lenne a legelőnyösebb hasznosítási mód. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor évi egyszeri, nyár eleji könnyűgépes kaszálás javasolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületre vonatkozó előírás-javaslatok

GY01 Felülvetés nem megengedett.

GY09 Fogasolás nem megengedett.

GY10 Tárcsázás nem megengedett.

GY11 Hengerezés nem megengedett.

GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.

GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.

GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

GY40 Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.

GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.

GY64 Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.

GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

GY68 Legeltethető állatfaj: juh.

GY70 Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).

GY89 10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden száruzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% száruzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% száruzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.

GY98 A kaszátlan területet kaszálásenként más helyen kell kialakítani.

GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységben élőhelyfejlesztésre és élőhely-rekonstrukcióra vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Az élőhelyek természetes állapotukban való megőrzése és a hagyományos tájhasználat fenntartása érdekében a legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) a legelőnyösebb hasznosítási mód az élőhely összképe, növényzete és állatvilága megőrzésére. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor évi egyszeri, nyár eleji, június 15-e utáni könnyűgépes kaszálás is megfelelő zárványterületek létrehozása nélkül, bűvósávok, kaszátlan területek meghagyásával. A 10 hektárnál nagyobb kaszálóterületek kaszálását több részletben, egymást követően minimum 10 nappal ajánlott végezni a kistermetű állatfajok – pl. törös szöcske (*Gampsocleis glabra*), és az imádkozó sáskával (*Mantis religiosa*), sisakos sáska (*Acrida hungarica*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) – védelme érdekében. Mindennemű mezőgazdasági gyepfogyás fokozására használt beavatkozás (pl. trágyázás, fogasolás) és a trágyatárolás kifejezetten káros hatású lehet a területen, mivel átalakítja a gyepterület szerkezetét, és gyomosodáshoz, degradációhoz vezet. Az idős őshonos fák fiatal vagy idős egyedei menedéket, bűvő és fészkelőhelyet jelentenek, így védelmük kiemelt jelentőségű. A terület mai arculatát a vízállapota határozza meg, így kerülendő annak megváltoztatása: belvizes területeit meg kell óvni a levezetéstől. Az inváziós, tájidegen – pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – és némely őshonos fa- és cserjefajok – pl. vadrózsa-fajok (*Rosa spp.*) – visszaszorítása (őshonos fajok) és eltávolítása (tájidegen fajok) kiemelten fontos feladat a gyepterületek fenntartása szempontjából. A jelölő vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományának fennmaradása érdekében indokolt az időszakos vízállások fenntartása.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: szántóföldek

A szántóföldi művelés során a kemikáliák és növényvédő szerek kiszórásának mennyiségének minimalizálását javasoljuk. Az egyébként szikesedésre hajlamos szántókon annak kialakulását fokozó öntözést nem javasoljuk, viszont a terület arculatát kialakító vízállapot megőrzése kiemelt célnak tekinthető, így a meliorációs tevékenységek megszüntetését ajánljuk.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A szántóterületeken kötelező előírás nincs, de amennyiben az élőhely rekonstrukciója megkezdődik, akkor a 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendeletben megfogalmazott, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartását célzó, kötelezően betartandó földhasználati szabályok lesznek érvényesek rá.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

1) A veszélyeztető hatás mérséklését szolgáló önkéntesen vállalható előírások

Kód Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

SZ14 A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.

- SZ34 Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
- SZ35 Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
- SZ49 Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.

2) A visszagyepesítés, rekonstrukció utáni állapotra vonatkozó önkéntesen vállalható előírások

- SZ54 Szántó füves élőhely alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
- SZ55 Szántó füves élőhely alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
- SZ58 Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
- SZ60 Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
- SZ64 A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
- SZ65 A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
- SZ67 Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájjidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
- SZ68 A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Élőhelyfejlesztésként a szántóterületek rekonstrukcióját, visszagyepesítését javasoljuk az előző fejezet idevonatkozó pontjai (4. b) alapján.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

E Natura 2000 területen nem indokolt a szántóföldek fenntartása. E kis foltokat viszonylag jó állapotú gyepek veszik körül, így a legtermészet-kímélőbbben és gazdaságosabban az onnan gyűjtött őshonos fajok magvaiból, terméseiből végzett magvetés a legeredményesebb visszagyepesítési módszer, viszont a szántók felhagyásával és spontán gyepesedéssel is sikeresen kialakítható a gyeptakaró. Utóbbi esetben gyomfajok megjelenése miatt évi minimum kétszeri kaszálás ajánlható.

A természetes élőhelyekkel érintkező területeken a pufferzóna kialakítása az élőhelyek védelme érdekében szükséges. A szántóterületeket övező természetes élőlényközösségek hosszú távú

fennmaradása jelenleg veszélyeztetett, a szántó területek fenntartása esetén azok vegyszerelését fokozott veszélyforrás a szomszédos gyepeken súlyos degradációt okozhat.

KE-3 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** nem szikes vagy csekély mértékben szikesedő nádasok.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

A nádasok kaszálását, aratását csak korlátozott mértékben javasoljuk, az inváziós növényfajok irtása lehetőleg mechanikusan javasolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok

V01 A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.

V05 Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.

V06 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás.

V08 Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A nádastól délre, ahogy a rajta átvezető csatorna elhagyja azt, egy vízvisszatartómű beépítési lehetőségének vizsgálata javasolt. A vízvisszatartás javítaná a kezelési egység állapotát, és a nyílt vízfelületek kialakulásával javulna az élőhely természetvédelmi értékessége. Az élőhely északi részén legeltetéssel lehetne a nádasodást visszaszorítani, és új élőhelyeket kialakítani.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok, indoklása

A nádasok fészkelőhelyül szolgálnak egyes madárfajok – cserregő náiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*), foltos náiposzáta (*Acrocephalus schoenobenus*), nádiringó (*Acrocephalus*

arundinaceus), nádisármány (*Emberiza schoeniclus*) – számára, így a nádasok kaszálását a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetett feltételek mellett javasoljuk. A nádasokban megtelepedő inváziós növényfajok állományainak lehetőleg mechanikus visszaszorítása elengedhetetlen, viszont a vegyszerhasználatot csak korlátozott feltételek mellett javasoljuk. A kezelési egység megőrzése és fejlesztése növelné a terület természetvédelmi értékét.

KE-4 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** őshonos fafajok (kocsányos tölgy /*Quercus robur*/, vadvadkörte/*Pyrus pyraeaster*/) alkotta erdősávok, facsoportok őshonos és tájidegen cserjékkel.

(2) **Érintettség vizsgálata**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- érintett erdőrészek: Abádszalók 57/B, 57/C, 57/D, 57/E, 57/G, 57/H, 57/I, 57/J, 57/TI1, 57/TI2

(3) **Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok**

(4) **Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok**

a) **Kötelezően betartandó előírások**

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet.
- A Tiszafüredi erdészeti tervezési körzet erdőterve

b) **Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok**

Kód Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusokkal.
E58	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyművelési és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
GY123	A fás legelő fájának felújítását a megjelenő újulat megőrzése, vadak és legelő állatok elleni megvédésével biztosítani kell.

(5) **Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok**

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(6) **Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat**

A kezelési egység területén az erdőterületek, facsoportok és faegyedek fenntartása indokolt. Az esetleges felújítás során őshonos, a tájegységre jellemző fafajok telepítése szükséges.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységben az őshonos, a tájegységre jellemző erdők kialakítására célszerű törekedni, jelen esetben a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta sziki tölgyesek megőrzésére. A területen található erdőterületek értékét szegényes aljnövényzetük miatt kizárólag a faállományuk adja, amely az árnyékhatásuk miatt az erdőszyepp fajok fennmaradását segíti elő, és odúlakó madárfajok megtelepedését szolgálja. Ezekben a területeken idegenhonos fajokkal erősen fertőzött állományok találhatóak, bennük az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) kiterjedt állományainak visszaszorítása elengedhetetlen. Az erdőállományok, véghasználata során kiemelten fontos az őshonos fafajokkal (pl. kocsányos tölgy /*Quercus robur*/, fehér nyár /*Populus alba*/, tatár juhar/*Acer tatarica*/) való pótlás, felújítás, amely így együtt a kezelési egység természetességét növeli, amelynek megőrzése érdekében viszont a vágásterületen, később a fiatalos állományban is szükséges az inváziós fajok visszaszorítása mechanikus, vagy amennyiben szükséges, vegyszeres úton (lebomlók használatával).

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: adventív fafajok – pl. fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kanadai nyár (*Populus canadensis*) – alkotta, degradált erdőterületek

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: S1 – Ültetett akácok

S2 – Nemesnyárasok

RDb - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

- érintett erdőrészek: Abádszalók 57/F, 57/K

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

Javasoljuk az adventív fafajok – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kanadai nyár (*Populus canadensis*) – állományai lecserélését őshonos, a tájegységre jellemző fafajokra – pl. kocsányos tölgy (*Quercus robur*), tatár juhar (*Acer tatarica*).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- A Tiszafüredi erdészeti tervezési körzet erdőterve.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusokkal.
- E58 Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Javasolt a terület rekonstrukciója a tájidegen fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és a kanadai nyár (*Populus canadensis*) állományának lecserélésével őshonos, a tájegységre jellemző fafajokra – pl. kocsányos tölgy (*Quercus robur*), tatár juhar (*Acer tatarica*).javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk..

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Adventív fafajok alkotta erdőterületek jelenléte az értékes szikes gyepes szegélyében nagy veszélyforrást jelentenek (pl. a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) sarjadása) a természetes élőhelyek számára, így fenntartásuk nem indokolt a Natura 2000 területen. Ezen állományok lecserélése őshonos, a tájegységre jellemző fafajokra (pl. kocsányos tölgy, (*Quercus robur*), tatár juhar (*Acer tatarica*) az elegyesség biztosítása mellett, növeli a terület természeti értékeit. Az intenzíven terjedő fajok – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kanadai nyár (*Populus canadensis*) – állományát, ha mechanikusan nem megoldható, akkor vegyszeres úton szükséges végezni. Ezen beavatkozásokat a sarjak ellenállósága miatt többszöri levágással, ill. vegyszerezéssel érdemes elvégezni..

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: bolygatott, gyomfajok alkotta degradált gyepes élőhelyek inváziós cserjefajokkal

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepes
- OF - Magaskórós ruderális gyomnövényzet
- RDb - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

A kezelési egységben a tanyák környékeinek évi egyszeri kaszálással történő gyommentesítését, az inváziós fajok – pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – visszaszorítását javasoljuk.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.

GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.

GY81 A gyeptet évente legalább kétszer kell kaszálni.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A terület gyepeként való rekonstrukciója javasolt, de amennyiben erdőterületként történne a további hasznosítása, abban az esetben az inváziós fajok lecserélése szükséges őshonos, a tájegységre jellemző fafajokra

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

E kezelési egységbe kis területű, bolygatott élőhelyek tartoznak, melyek többségét természetes gyepek övezik. A szomszédos, értékes gyepterületek magkészetként biztosíthatják regenerációjukat, viszont a regenerációt veszélyeztető gyomfajok és a tápanyagtöbblet csökkentésére évente többszöri, legalább kétszeri kaszálás szükséges. Az inváziós gyomfajok – pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – komoly egyedszámban vannak jelen ezeken az élőhelyeken, főként innen terjednek tovább a belső területekre, rontva azok állapotát..

3.2.1.2. Vízgazdálkodást érintő kezelési javaslatok

A tervezési terület arculatát a vízállapota határozza meg, a felszíni vizek elvezetése a talajvízszint mélyebbre kerülését, az élőhelyek szárazodását, átalakulását vonhatja maga után. A keresztülhaladó csatorna a legnagyobb felszíni víztest a területen, ennek következtében óriási szereppel bír a helyi vízviszonyokra nézve, tulajdonképpen a tervezési terület sajátos alakja miatt mindegyik kezelési egységre hatással.

Javasoljuk megvizsgálni, milyen mértékű a lecsapoló hatás az egyes kezelési egységek területén, és ennek megfelelő, vízvisszatartást segítő vízügyi beavatkozás kezdeményezését foganatosítani. Kora tavasszal a hóolvadást követően jellemzően nyílt víztestekkel jellemezhető a terület mélyebb pontjai, amelyek a szikes élőhelyek, elsősorban az ürmöspusztagyeppek, a szikes rétek, a szikes padka-vakszik mozaikok élőlényközösségeinek speciális igényeit teremtik meg, így megfelelő vízkormányzással törekedni kell a vízállapot megtartására.

Indoklás

A beavatkozás véleményünk szerint a Szalóki Nagy-Fertő esetében gazdálkodási szempontból is kedvező lenne, hiszen differenciáltabbá lehetne tenni a területen a gazdálkodást, és csökkenteni lehetne a „kisült” legelők kisebb fűhozamából adódó kockázatot, hiszen a tartósabb vízborításnak kitett gyepek fűhozama jelentősebb, ugyanakkor a nyári szárazság idején is nagyobb tápértékű legelőt biztosítanak, és nem elhanyagolható a talajvízre, illetőleg a mikroklímára gyakorolt pozitív hatás sem.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok a kezelési egységek szerint kerültek kifejtésre. Vissza(be)gyepesítésre lenne szükség a KE-2 és KE-6, vízvisszatartásra a KE-3 valamint inváziós fajok cseréjére őshonos állományokra a KE-5 esetében, a kezelési egységeknél már szó esett ezek szükségességéről.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló, jelölő és a kijelölés alapjául nem szolgáló, de közösségi jelentőségű fajok érdekében javasolt fajvédelmi intézkedések.

A **molnárgörény** (*Mustela eversmanni*) védelme érdekében a terület gyepjeinek (KE-1) rendszeres és optimálisan használt legelőként való fenntartása az elsődleges.

A **kisfészki aszat** (*Cirsium brachycephalum*) fennmaradása érdekében a szikes rétek és mocsarak évi egyszeri, nyár közepi – szarvasmarhával történő – áthajtása ajánlott, hogy nyílt felszín jöhessen létre e faj csírázásának elősegítése érdekében. Mivel meglehetősen vízigényes e faj, így a terület vízállapotának fenntartása szükséges, és a csapadékvíz levezetése kerülendő a területen. Megfelelő körülmények fenntartása mellett a faj ismételt megjelenésére számíthatunk, mivel szél által meglehetősen jól terjednek termései és több állománya is él a területen kívül, de annak közelében.

A **dunai tarajosgőte** (*Triturus dobrogicus*) és a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelme érdekében megfogalmazott intézkedések:

- Javasolt a terület időszakos vizű élőhelyeinek (mocsarak, árkok, kubikgödrök) megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő vízelvezetések mellőzése. Fontos a szikes gyepi élőhelyek megőrzése, természetességi állapotuk javítása (megfelelő intenzitású legeltetés, inváziós fajok visszaszorítása). Indokolt környezetkímélő szántóföldi gazdálkodás folytatása a terület táji környezetében.
- A mocsári növényzettől, illetve fáktól (pl. amerikai kőrisből) sűrűn benőtt mesterséges vizes élőhelyeken indokolt lehet a növényzet részleges visszaszorítása. Szintén indokolt lehet a feltöltődő árkok részleges kotrása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A jelölő pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhely monitorozását a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) módszerének alkalmazásával javasolt legalább 3 évente (lehetőleg júniusban) végezni.

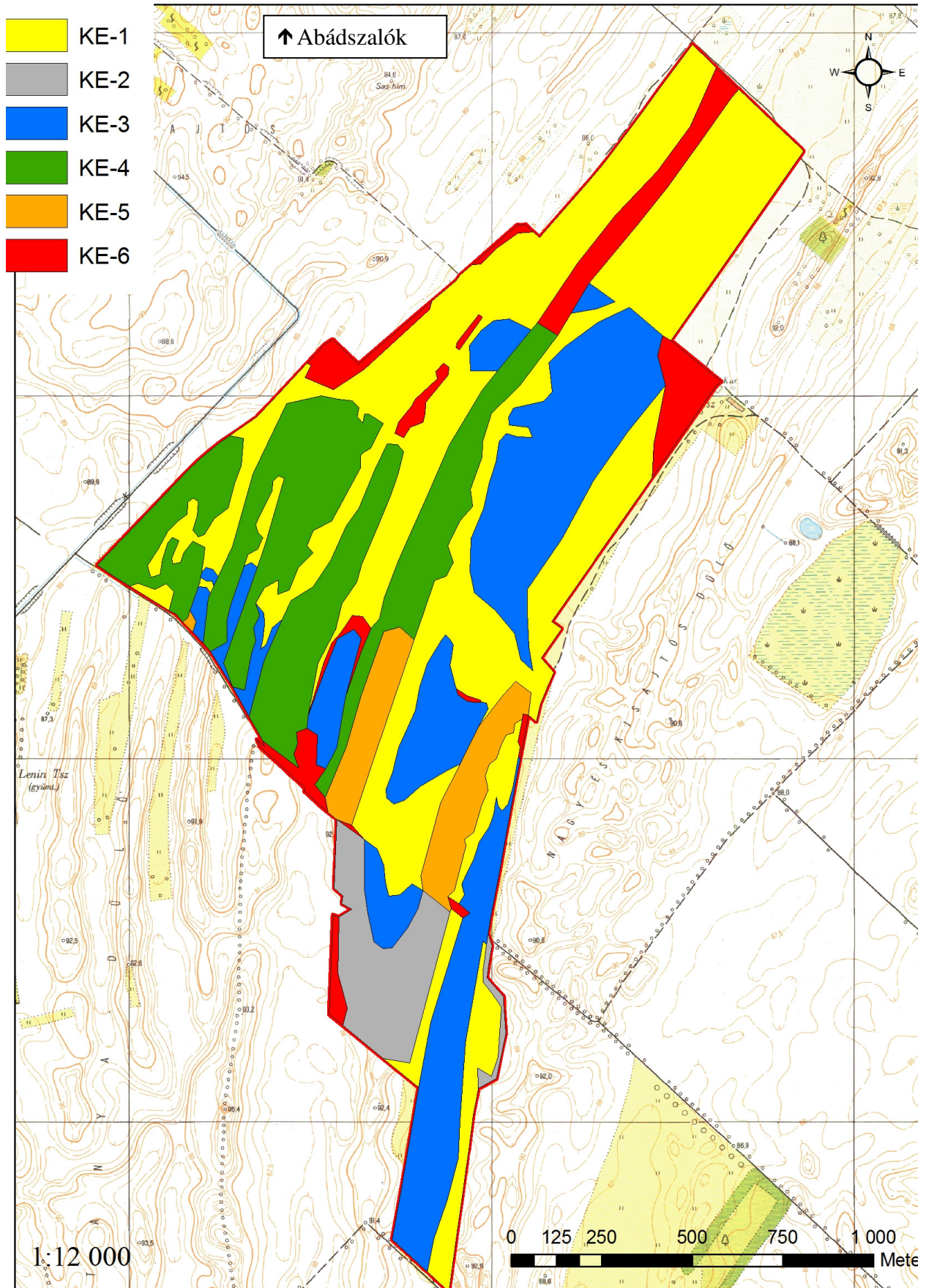
A molnárgörény (*Mustela eversmanni*) rendszeres monitorozása egy nagyobb területre kiterjedő szőrscapdás mintavételezéssel, laboratóriumi szőrhatározással, 5 évenkénti mintavételi gyakorisággal megvalósított monitorozás bevezetése javasolt.

A **kisfészki aszat** (*Cirsium brachycephalum*) esetleges megjelenésének kimutatására évi egy- vagy kétszeri, a virágzási időszakban (július-augusztus) elvégzendő terepbejárást javasolunk. Megjelenése esetén évi egyszeri egyedszámlálást javasolunk.

A **kételtűfajok** monitorozását optimális esetben évente, minimálisan ötévente megismételt, standardizált mintavételezéssel indokolt elvégezni. Mindkét faj esetén rendkívül nehéz a valós egyedszámot megbecsülni, az egyedszám több nagyságrendet elérő fluktuációja pedig az eredmények értékelhetőségét nehezíti. Mintavételi helyeket javasolt természetes mocsárfoltokban, valamint kubiködrökben kijelölni. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) esetén palackscapdázás, valamint transzekt mentén végzett peteszámolás, a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) esetén akusztikus, valamint transzekt mentén végzett vizuális felmérés a javasolt módszer.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.(2013)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Szalóki Nagy-Fertő (HUHN20139) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Ezen túl a terület a teljes egészében az országos ökológiai hálózat magterület övezete is (ld. 1.6. fejezet).

A terület 90,34 %-a részvénytársasági tulajdonban van, 7,82 %-a magántulajdon és 1%-a önkormányzati tulajdon. A terület nem tartozik a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelésébe. A nagyon sok tulajdonos által érintett osztatlan közös tulajdon és általában a magántulajdon nem jellemző a területen.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Szalóki Nagy-fertő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Abádszalók település közigazgatási területét érintve az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)
U4TTR-F-10	91,52	87,81
U696M-8-10	147,41	88,54
U8N0M-H-10	35,49	31,33
UEADM-Q-10	3,03	2,47
UECLM-Y-10	15,8	11,52
U6LTM-6-10	129,27	91,38
	422,52	313,05

A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 73 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető. A gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM

rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályozza. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente változó összegben.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (vizes

élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Szalóki Nagy-fertő fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Szalóki Nagy-fertő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet vonatkozó egyes jelenlegi szabályai felülvizsgálatával a kaszálatlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználatot az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhely-fejlesztési és élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Szalóki Nagy-fertő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhellyé alakítását ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található erdőterületek őshonos állományokkal történő felújítására ösztönző eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet véleményünk szerint csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldására megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene venni a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat megvalósítása, illetve pályázat előkészítése. Az elsősorban pályázati forrásból (KEHOP, LIFE) finanszírozható projektek indítására vagy abban való részvételre nyílna lehetőség leginkább. A pannon szikes sztyeppék (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhelytípus kiemelt közösségi jelentőségű, ami a LIFE programban magasabb, 75%-os uniós társfinanszírozást tesz lehetővé.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre vonatkozóan nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen **interjúk** készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal.
2. A kommunikációs időszakban cikk jelent meg a projekt **honlapján**.
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mailes **kapcsolatfelvétel** történt a fent említett címzettekkel kívül a falugazdással, a gazdálkodókkal, a működési terület szerint érintett vízügyi hatósággal (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság), zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség), a nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) és erdészeti hatósággal (Hajdú-

Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Hatósága) is. A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.

4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után **kifüggesztették** a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv egyeztetési folyamata

1. **Fórum** (2014. augusztus 19. Abádszalók, résztvevők száma: 6 fő): A terület nagysága és az érintett település és lakosság szám alapján egy fórum megtartása volt indokolt. Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javul a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot tükröz), de növekszik a terv helyi elfogadottsága is. A fórumra meghívást kaptak a település vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a falugazdász, a vadásztársaságok és a hivatalos szervek. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végső változatába. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.
2. **Terepbejárás** (2014. augusztus 19. Abádszalók, résztvevők száma: 2 fő): a falufórum után a kJTT természetvédelmi óra által vezetett a terepbejárásra volt lehetőség, amely során minden esetben személyesen meg lehetett tekinteni, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület jegyzőkönyv vezetése mellett a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is. Az észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt **honlapján**, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20139.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kJTT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. az Aranyosi-legelő Natura 2000 területtel érintett település (Abádszalók) önkormányzatának képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók (összesen 2),

3. a kJT területén működő vadásztársaság (Hubertus Vadásztársaság) képviselői,
4. területileg illetékes falugazdász,
5. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
6. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,
7. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.
8. területileg illetékes erdészeti kezelő (MG Erdő Termelő és Szolgáltató Kft.)

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Abádszalók település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről			
Helyi gazdálkodók (összesen 3)	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről			
Vadásztársaság (Hubertus Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon elhangzottak	igen	a vízvisszatartást fontosságát javasolták
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	a fórumon megjelent, de nem formált véleményt a fenntartási tervről			
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről			
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	e-mailben és a fórumon elhangzottak	igen	ügyféli mi- nőségében a HNPI a fenntartási terv egy ré- szét maga készítette.
Mg Erdő Kft.	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon elhangzottak	igen	kezelési és agrár javaslat

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Szalóki Nagy-fertő kJKT a Közép-Tisza-vidék középtájon belül, a Nagykunság északi felét képező Tiszafüred–Kunhegyesi-sík kistájon fekszik, annak közepén.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A Szalóki Nagy-fertő kJKT éghajlata a klasszikus kategorizálás szerint a mérsékelt meleg-száraz kategóriába tartozik. A területen az évi *napsütéses órák* száma 1950 óra körül van, ebből 770–790 a nyári évnegyedre, 180–190 a télire esik.

A *hőmérsékleti* viszonyokat jól jellemzi a 10,1–10,3 °C közötti várható évi középhőmérséklet, ez a vegetációs időszakban 17,3 °C körül mozog, a napi középhőmérséklet április 1-2. és október 19-20. között általában meghaladja a 10 °C-ot, illetve a fagymentes időszak nagyjából az április 6–10. és október 22–24. közötti időszakra tehető. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0–34,5 °C, az évi abszolút minimumok átlaga -16,5 és -17,0 °C között alakul.

Az átlagos évi *csapadék* 500 és 530 mm közötti, ebből a vegetációs időszakban nagyjából 300–310 mm esik, a területen éves viszonylatban vízhiány jellemző, az ariditási index 1,30 körüli. Az éves hóborítottság 32-34 nap.

A három leginkább uralkodó *szélirány* az északkeleti, a nyugati és a délnyugati.

A jelölő pannon szikes sztyepék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhely mérsékelt övi, kontinentális körülmények között maradt fenn. A csapadék átlagos évi mennyisége is a kontinentális jellegre utal. Az utóbbi évtizedekben tapasztalt csökkenő csapadékmennyiség és a gyakran jelentkező aszály az élőhelyek összetételének változásához, a biodiverzitás szegényedéséhez vezet.

1.1.2. Vízirajzi adottságok

Önálló vízfolyások nélküli terület, jelenleg állandó víztestként egyetlen jelentősebb csatorna sem említhető meg. A terület hajdan a nagyobb tiszai áradások alkalmával került víz alá, a 19. századi folyószabályozásokat követően ez megszűnt. Maga a Nagy-fertő is egy korábbi lefűződött medermaradvány mélyedésében alakult ki. A területen korábbi táj- és vízrendezési törekvések nyomai, árkok, csatornák csak elvétve találhatók. Ennek köszönhetően az átlagos talajvízszint 3–6 méter mélyen húzódik.

A területen jelen lévő közösségi jelentőségű kételtűfajok számára kedvező természetes és mesterséges vizes élőhelyek. Ezek közül a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) számára a kubikgödrök az időszakos vízállású tocsogósok a legjelentősebbek. Megfelelő szárazföldi élőhelyek (mocsárrét és száraz gyepek) rendelkezésre állnak, de a magasabb térszíneken a szántók viszonylag nagy aránya és a tágabb környezet intenzív

szántóföldi jellege kedvezőtlen adottságként értékelhető, mind a fajok, mind a területre kerülő vizek minősége szempontjából.

1.1.3. Talajtani adottságok

A terület alapkőzetét az Ős-Tisza pleisztocén idején 1-2 méter vastagságban lerakott finomszemcsés, magas lősztartalmú üledéke alkotja, amelyen réti és csernozjom talajok jöttek létre. A tavaszi hóolvadást követően megemelkedő talajvíz a felszínre, ill. a felszín közelébe hozta a nátrium- és magnéziumsókat. A folyószabályozást követően a korábbi változó gyakoriságú tiszai árvizek elmaradásával, az előbb említett talajtípusok szikesedésnek indultak. Ennek köszönhetően a magaslatokon szikesedő réti és csernozjomtalajok, a mélyebb térszíneken réti szolonyec- és szolonyeces réti talajok jellemzőek. Bizonyos részeken, ahol most vakszikes-szikespadkásokat látunk, ott inkább szolonycsákos szolonyectalaj jellemző.

A terület jellemző szikes talajai voltak meghatározóak a jelölő pannon szikes sztyeppék (1530*) élőhely kialakulásában és fennmaradásában. Míg a megmaradt löszöshátak talajain a síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhely alakult ki.

1.2. Természeti adottságok

A terület változatos mikrodomborzati viszonyai ellenére meglehetősen szegény növény- és állatvilágát tekintve. Ennek oka leginkább a tájhasználat megváltozásában, a legeltetés és kaszálás elmaradásában keresendő. A terület döntő többségét sziki rétek (60 %) alkotják, melyek főként az üdébb területeken, mélyebb részeken fordulnak elő. Fő tömegét szinte mindenhol a közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*) és a fehér tippán (*Agrostis stolonifera*) adja. A sziki üröm (*Artemisia santonicum*) és sziki csenkesz (*Festuca pseudovina*) dominálta ürmöspusztagyepék inkább a szárazabb magaslatokon fordulnak elő. A magasabb térszínek kevésbé szikes foltjain löszpusztagyepék maradványaira bukkanhatunk, melyekben a cickórós pusztagyepékre jellemző fajok (közönséges szikipozdor (*Podospermum canum*), magyar sóvirág (*Limonium gmelinii subsp. hungaricum*)) mutatják az élőhely átalakulását, szikesedését. A korábbi tanyák, marhaállások helyén erősen degradált, jellegtelen félszáraz gyepeket találunk, ahol a bolygatást jelző magaskórós fajokra, mint a foltos bürök (*Conium maculatum*), pókhálós bojtortján (*Arctium tomentosum*) akadhatunk. A terület jelentős részén erdőtömböket, fasorokat, mezővédő erdősávokat találunk kocsányos tölgygel (*Quercus robur*), fehér nyárral (*Populus alba*), melyek állományába tájidegen – köztük néhány inváziós – fa- és cserjefajok, mint az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kanadai nyár (*Populus x euramericana*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) vegyülnek. A legmélyebb térszíneken, árkok, korábbi vízfolyások mentén, homogén nádasokat találunk, de ezek területi részesedése elenyésző a területen.

Zoológiai értékeit tekintve az itt költő madarak közül érdemes kiemelni a szalakótát (*Coracias garrulus*), a kis örgébicset (*Lanius minor*) és a parlagi pityert (*Anthus campestris*). Gyakran lehet találkozni a fokozottan védett fehér gólya (*Ciconia ciconia*) és a védett egerészölyv (*Buteo buteo*) vadászó példányaival. A terület jelentős részén megtalálhatók a jelölő kétéltű fajok – dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) – számára kedvező természetes és mesterséges vizes élőhelyek. Ezek közül a természetes mocsarakban, elmocsarasodott árkokban és kubikgödrökben is szaporodik mindkét faj. Fenti, időszakos vizű

élőhelyek optimális élőhelyi viszonyokat teremtenek a két faj számára, de az extrém száraz években (mint a 2013-as év volt) korai kiszáradásuk veszélyezteti a sikeres szaporodást. Megfelelő szárazföldi élőhelyek, telelőhelyek (főként mocsárrétek, szikes gyepek, erdőfoltok) rendelkezésre állnak, de a szántók nagy aránya a tágabb környezetben kedvezőtlen adottságként értékelhető.

A lepkék (Hymenoptera) közül a sziki ürömbagoly (*Saragossa porosa kenderesiensis*), illetve a sziki szegfűbagoly (*Hadula dianthi hungarica*) emelhető ki. Az araszolólepkék nevüket hernyójuk jellegzetes mozgása után kapták, számos fajuk közül az élőhelyspecifikus sziki tarkaaraszoló (*Narraga tessularia*) jellemző itt. A kétszárnyúakon (Diptera) belül a szúnyogalkatúak (Nematocera) közül a kisebb termetű törpeszúnyog (Ceratopogonidae) lárvák, másodsorban az árvaszúnyog (Chironomidae) fajok lárvái népesítik be tavasszal az időszakos vizek aljzatát. Tipikus törpeszúnyog többek között a *Culicoides salinarius*. A legyek (Brachycera) közül a vízilegyek (Ephydriidae), illetve a katonalegyek (Stratiomyidae) képviselői jellemzőek. Előbbiek érdekes faja a sólégy (*Ephydra riparia*), míg az utóbbiak közül az ikerfoltos katonalégy (*Stratiomys furcata*) emelhető ki. Az időszakos nyílt vizekre a legjellemzőbb a sziki bűvárpóloska (*Sigara assimilis*) és a közönséges bűvárpóloska (*Sigara lateralis*). Az egyenesszárnyú (Orthoptera), egyébként hatalmas denzitású fauna fajai közül tipikusan előfordul a nagytermetű törös szöcske (*Gampsocleis glabra*), s az ennél alig kisebb púposhasú rétiszöcske (*Platycleis affinis*). Elszórtan lehet találkozni az előbbieknél akár kétszer nagyobbra is megnövő farkos lombszöcskével (*Tettigonia caudata*) és szemölcssevő szöcskével (*Decticus verrucivorus*). A tücskök közül érdekességként szolgálhat a bordói tücsök (*Tartarogryllus burdigalensis*). Nagy tömegben van jelen a sisakos sáska (*Acrida hungarica*), a sziki sáska (*Epacromius coerulipes*), a rövidnyakú sáska (*Dociostaurus brevicollis*), az Oschei-sáska (*Chorthippus oschei*), illetve ennek egy újonnan elkülönített alfaja, a *C. oschei pusztensis*; továbbá a karcsú rétisáska (*Euchorthippus declivus*), a tengerzöld sáska (*Ailopus thalassinus*), és az ezeknél akár kétszer testesebbre megnövő kékszárnyú sáska (*Oedipoda caeruleascens*).

A bogarak (Coleoptera) közül a sziki ürmön (*Artemisia santonicum*) élő gamma-zömökbogár (*Cryptocephalus gamma*), a kontinentális ürmöspuszták jellemző faja található meg, amely a régióban éri el az elterjedési területe nyugati határát.

A pókok (Arachnida) leginkább feltűnő faja a magasabb növényzetben, vizenyősebb részeken gyakorta előforduló, nagytermetű mérges dajkapók (*Cheiracanthium punctorium*).

A Szalóki Nagy-fertő élőhelytípusai

Élőhelytípus neve	Élőhelytípus kódja	Területe (ha)	Területi részesedése (%)	Natura 2000 élőhelytípus
Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	B1a	50,0158	22,9948	
Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak	B6	0,1189	0,0547	1530
Ürmöpuszták	F1a	3,3354	1,5335	1530
Cickóros puszták	F1b	28,6679	13,1801	1530
Szikes rétek	F2	64,4869	29,6479	1530
Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek	OC	3,9937	1,8361	
Idegenhonos cserje- vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok	P2c	7,9666	3,6627	
Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	RB	8,6861	3,9934	
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC	26,1148	12,0063	
Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők	RDb	2,3599	1,0850	
Ültetett akácok	S1	10,5607	4,8553	
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	T1	11,2025	5,1504	
Összesen		217,5093		

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
1530*	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	B
6250*	Síksági pannon löszgyepek	C

**kiemelt jelentőségű élőhelytípus*

Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

Élőhely kódja:

Élőhely előfordulásai a területen:

Élőhely területi aránya:

A Natura 2000 adatlapon 90 % szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.

Élőhely kiterjedése a területen:

96,6091 hektár
A Natura 2000 adatlapon 196 % szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.

Élőhely jellemzése:

A mélyebb térszíneken réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), közönséges tarackbúza (*Elymus repens*) és fehér tippán (*Agrostis stolonifera*) dominálta szikes rétek (F2) találhatóak, amelyet néhány kétszikű faj, mint például a magas peszérce (*Lycopus exaltatus*), a vesszős fűzény (*Lythrum virgatum*), réti imola (*Centaurea jacea*), réti peremizs (*Inula britannica*) színeznék. Legmélyebb pontjain kis kiterjedésű szikes mocsarak találhatóak (B6), melyben az előző fajok mellett a sziki zsióka (*Bolboschoenus maritimus* agg.), a keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*), a tavi káka (*Eleocharis palustris*), békaszittyó (*Juncus effusus*) és a parti sás (*Carex riparia*) fordul elő. A magasabb térszíneken ürmöspusztagyepeket (F1a) és azok kilúgozódását jelző cickórós puszták (F1b) találunk a domináló sziki csenkessel (*Festuca pseudovina*), felemás zsázsával (*Lepidium perfoliatum*) és sziki ürömmel (*Artemisia santonicum*). Kísérőfajokban kevésbé gazdag itt ez az élőhelykomplexum, megtalálható benne szálanként a közönséges szikipozdor (*Podospermum canum*), a puha rozsnok (*Bromus hordaceus*), a gumós perje (*Poa bulbosa*). Az erősen legeltetett, taposott vagy másképpen diszturbálódott foltjaira a mezei aszat (*Cirsium vulgare*), közönséges bojtortján (*Arctium lappa*), a foltos bürök (*Conium maculatum*), siskanádtippán (*Calamagrostis epigeios*) megjelenése utal.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az élőhely jelentős részén a hagyományos tájhasználat, a legeltetés és kaszálás elmaradása miatt erősen degradálódik. A különböző élőhelytípusok természetességi értéke:
B6: 3
F1a: 4
F1b: 4
F2: 4

Élőhely veszélyeztetettsége:	A terület erősen veszélyeztetett, a rendszeres legeltetés és kaszálás hiánya miatt erősen degradálódik.
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhely feltörése és szántófölddé alakítása, a szántófölddel szomszédos gyepterületek beszántása, kemikália-terhelése, gyomosodása, fajszegényedése komoly probléma. A terület nagy részén jelentős az inváziós fajok jelenléte (pl. keskenylevelű ezüstfa).

Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja:	6250*
Élőhely előfordulásai a területen:	3. Térképek fejezet 3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok térképe
Élőhely területi aránya:	7,0 % A Natura 2000 adatlapon 10 % szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely kiterjedése a területen:	15,3344 hektár A Natura 2000 adatlapon 20 ha szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely jellemzése:	Nem tipikus, kissé szikesedő állományait találjuk meg a területen. Szegényes fajkészletét a közönséges tarackbúza (<i>Elymus repens</i>) és a sziki csenkesz (<i>Festuca pseudovina</i>) dominálja, de nagy egyedszámban van jelen a csillagpázsit (<i>Cynodon dactylon</i>), a vadmurok (<i>Daucus carota</i>), a mezei katáng (<i>Cichorium intybus</i>), a tejoltó galaj (<i>Galium verum</i>), az árva rozsnok (<i>Bromus inermis</i>), a keskenylevelű perje (<i>Poa angustifolia</i>), a ligeti zsálya (<i>Salvia nemorosa</i>). A kaszálatlan részei erősen cserjésednek, gyomosodnak, ott a mezei aszat (<i>Cirsium arvense</i>), a mezei iringó (<i>Eryngium campestre</i>) szaporodott el. Ezen élőhelytípus jelentős hányada szikesedésnek indult, a cickórós szikespusztagyep felé mutat átmenetet, amelyre az itt-ott megjelenő közönséges sziki pozdor (<i>Podospermum canum</i>), magyar sóvirág (<i>Limonium gmelinii subsp. hungarica</i>) és sziki üröm

(*Artemisia santonicum*) utal.

Élőhely természetességi -
degradáltsági értékelése:

Természetességi értéke 2-esnek mondható, mivel kisszámú löszpusztagyepi faj alkotja, az értékesebb színező elemek hiányoznak belőle, inkább a zavarást és szikesedést jobban toleráló fajok találhatók itt meg.

Élőhely
veszélyeztetettsége:

Az élőhely erősen veszélyeztetett, megmaradása erősen kétséges, átalakulóban van degradált löszgyeppé és szikes cickórós gyeppé.

Veszélyeztető tényezők:

Az élőhelytípust leginkább a földművelés, pontosabban a szántóterületté alakítás és a szegélyzóna degradációja veszélyezteti, de ne feledkezzünk meg a szikesedéséről sem.

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állomány (A-D)
II.	kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	D

Kisfészekű aszat (*Cirsium brachycephalum*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A fajt nem találtuk meg a területen.

Állomány nagyság (jelölés):

P=jelen van

Állomány nagyság
(tervkészítés):

A fajt nem találtuk meg a területen.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Állománya ezen a területen drasztikusan lecsökkent, nagy valószínűséggel kipusztult, a populáció méretének drasztikus ingadozását több tudományos munkában is olvashatjuk (lásd felhasznált irodalom).

Faj veszélyeztetettsége:

A faj minden jel szerint kipusztult a területről, vagy ennek a helyzetnek a közvetlen közelébe jutott, viszont a tájegységben viszonylag gyakorinak számít.

Veszélyeztető tényezők:

A fajt a terület általános száradása veszélyezteti.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állomány (A-D)
II. IV	molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>)	C
II.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	Javasolt: C
II.	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	Javasolt: D

Faj neve:	molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>)
Irányelv melléklete:	II. IV.
Faj előfordulásai a területen:	A terepi felmérések nehézsége, valamint a faj nagyobb mozgáskörzete is hozzájárulhatott ahhoz, hogy a faj jelenlétét a területen nem tudtuk egyértelműen bizonyítani, jóllehet a megfigyelt föld alatti üregbejáratok, megásott pocokjárat alapján molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>) is készíthette azokat. A faj mozgáskörzetének ismeretében, valamint az élőhely minőségét és a potenciális táplálékbázist figyelembe véve a faj jelenléte valószínűsíthető.
Állomány nagyság (jelöléskor):	4-20
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	Jelenléte valószínűsíthető
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincs elegendő adat
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<ul style="list-style-type: none"> • Gyepterület átalakítása szántóvá • fajösszetétel-változás, szukcesszió • földutak (gázolások)

A tervezési területen újonnan talált, jelölőnek javasolt állatfajok

Faj neve:	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a terület időszakos vizű, természetes és

mesterséges élőhelyein általánosan elterjedt. 2013-ban, szaporodási időben 7 lelőhelyen sikerült kimutatni jelenlétét. Ezek közül a nagy kiterjedésű mocsár a legfontosabb élőhely. Lásd: 3. térképmelléklet 3.4. Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok előfordulása fejezetének térképe.

Állománynagyság (jelöléskor):

Jelenleg nem szerepel az adatlapon

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

Az alkalmazott akusztikus és vizuális felmérési módszerekkel 2013-ban, szaporodási időben mintegy 1575, zömében adult hím példány jelenlétét sikerült kimutatni, összesen 6 lelőhelyen. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel 2013-ban kb. 5000-10000 kifejlett egyedből álló állománya élhetett a területen.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettsége kicsi a területen. Jelenleg viszonylag nagy egyedszámban, néhány lelőhelyen (köztük nagy kiterjedésű mocsárban) került elő. Vizes élőhelyei sérülékenyek, de a kiterjedt szikes pusztai környezet jelenléte kedvező adottság. Közepes mobilitású, szélsőséges időjárási helyzeteket jól elviselő faj. A gyors élőhelyi változásokra viszonylag gyorsan képes reagálni.

Veszélyeztető tényezők:

A szaporodóhelyek csapadékhiány miatti korai kiszáradása, a vízi és szárazföldi élőhelyek degradációja (szennyezések, eutrofizáció, természetes szukcesszió), szántóföldi művelés nagy arányú jelenléte a táji környezetben. A területet átszelő és a határán futó közutak jelenléte is problémát jelent a populációs kapcsolatok működésének akadályozásával.

A tervezési területen újonnan talált, jelölőnek nem javasolt állatfajok

Faj neve:

Dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a terület mély fekvésű, időszakos vizű,

	természetes és mesterséges élőhelyein általánosan elterjedt. 2013-ban, szaporodási időben 4 lelőhelyen sikerült kimutatni jelenlétét. Lásd: 3. térképmelléklet 3.4. Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok előfordulása fejezetének térképe.
Állomány nagyság (jelölés kor):	Jelenleg nem szerepel az adatlapon.
Állomány nagyság (tervkészítés kor):	Az alkalmazott módszer (petekeresés) közvetlen állománybecslést nem tesz lehetővé, a megtalált mintegy 50 pete (3 különböző szaporodóhelyen) elvileg akár néhány nőstény példánytól is származhat. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel több tucat - néhány száz kifejlett példányból álló állománya élhet a területen.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége közepes a területen. Jelenleg csak kis állományának jelenléte bizonyos, vizes élőhelyei sérülékenyek, de a viszonylag kiterjedt szikes pusztai környezet kedvező adottság. Kis mobilitású faj, ezért a gyors élőhelyi változásokra kedvezőtlenül reagál.
Veszélyeztető tényezők:	A szaporodóhelyek csapadékhiány miatti korai kiszáradása, a vízi és szárazföldi élőhelyek degradációja (szennyezések, eutrofizáció, természetes szukcesszió), szántóföldi művelés nagy arányú jelenléte a táji környezetben. A területet átszelő és a határán futó közutak jelenléte is problémát jelenthet a populációs kapcsolatok működésének akadályozásával.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség
Réti őszirózsa	<i>Aster sedifolius subsp. sedifolius</i>	V	A szikes pusztagyepék jellemző faja. Korábbi élőhelyein, a területen és annak közelében ma szántóföldeket találunk.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE felszínborítási adatbázis (1.3.1.1. táblázat) és a helyrajzi számok (1.3.1.2. táblázat) alapján egyaránt jellemeztük.

1.3.1.1. táblázat: Főbb területhasználati ágak aránya CORINE alapján

Területhasználati formák	Területi érintettség (%)
Száraz gyepék, sztyeppék	10,00
Szikes gyepék és szikes mocsarak	90,00
Összesen	100

1.3.1.2. táblázat: Főbb művelési ágak aránya földhivatali nyilvántartás alapján

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
szántó	15,05	6,92
legelő	108,48	49,87
erdő	59,18	27,20
művelésből kivett	9,56	4,39
mocsár	24,88	11,44
egyéb	4,31	0,18
Összesen	217,54	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A tervezési terület 18 db helyrajzi számot érint. A tervezési területet érintően nincs olyan földrészlet, amely a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában van.

1.3.2.1. táblázat: Tulajdoni viszonyok megoszlása szektoronként

Tulajdonos	Terület arány (%)
Magántulajdon	7,82
Egyéb társadalmi szervezet	90,34
Önkormányzatok	1,84

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A szántóterületek a terület nagyjából 7 %-t jellemzik, ahol jövőbeni cél lehet a visszagyepesítés ösztönzése, ami igazán reálisnak a gyepek közzé beékelődött kisebb területen mondható. A kedvezőtlen adottságoknak köszönhetően a gazdálkodás félintenzívnek mondható. A hagyományos, alacsony ráfordítás igényű növénykultúrák termesztése jellemző, az intenzív termesztést igénylő haszonnövények aránya átlagosan 25% alatti. A vetésszerkezetre jellemző a kalászosok (főleg őszi búza és tavaszi árpa) magas aránya, valamint a repce és napraforgó termesztése. Az állatállomány csökkenése miatt minimális a lucerna területaránya.

A területen mai napig meghatározó jelentőségű tevékenység a mezőgazdaság, amelynek foglalkoztatási potenciálja jelentős, de nem kihasznált módon. A Szalóki Nagy-fertőn kívánatos legeltetés, állattartás (lehetőség szerint őshonos állatfajtákkal történő) meghonosításának nem pusztán természetvédelmi kezelési vonatkozásai vannak, hanem annak élő-munka igénye miatt foglalkoztatási hatásai is. Ennek okán a hagyományos mezőgazdasági termelési tevékenységek a térségben javíthatják az öko- és agroturisztikai potenciált is. A pannon-szikes gyepek élőhelyi jelleg mellett lehetőséget teremtene a madárfajok érdekében végzett természetvédelmi beavatkozásokra és bemutatásra is.

1.3.3.2. Erdészet

Az erdőállomány jellemzése:

erdőtag			kiterjedés	rendeltetés	faállomány	célállomány	fahasználat
Abádszalók	57	TI2	1,94	-	-	-	-
Abádszalók	57	TI3	2,23	-	-	-	-
Abádszalók	57	B	0,94	talajvédelmi	Egyéb kemény lombos	Egyéb kemény lombos	-
Abádszalók	57	C	13,81	talajvédelmi	Kocsányos tölgyes	Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	egészségügyi termelés
Abádszalók	57	D	5,73	talajvédelmi	Kocsányos tölgyes	Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	törzskiválasztó gyéritésv
Abádszalók	57	E	8,37	faanyagtermelő	Kocsányos tölgyes	Kocsányos tölgyes	törzskiválasztó gyérités
Abádszalók	57	F	5,13	talajvédelmi	Akácos	Akácos	Tiltított

Abádszalók	57	G	1,46	talajvédelmi	Akácos	Akácos	-
Abádszalók	57	H	3,88	talajvédelmi	Hazai nyáras	Kocsányos tölgyes	-
Abádszalók	57	I	2,27	talajvédelmi	Kocsányos tölgyes	Kocsányos tölgyes	törzskiváló gyérités
Abádszalók	57	J	0,64	talajvédelmi	Egyéb kemény lombos	Egyéb kemény lombos	ETegyéb termelés
Abádszalók	57	K	5,18	faanyagtermelő	Akácos	Akácos	törzskiváló gyérités
Abádszalók	57	TI1	7,44	-	-	-	-
Abádszalók	57	TN	5,49	-	-	-	-

Szalóki Nagy-fertő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen a 12 erdő alrészlet (Abádszalók 57/B, 57/C, 57/D, 57/E, 57/F, 57/G, 57/H, 57/I, 57/J, 57/K, 57/TI1, 57/TI2) 59,18 hektáron helyezkedik el. A jelenlegi fatípusok között megtalálhatóak az őshonos fafajok (kocsányos tölgy és fehér nyár) és az adventív fajok például a fehér akác, a távlati célállomány pedig kőris-kocsányos tölgyes. Az erdő közösségi tulajdonban van, nem védett természeti területen található, a rendeltetése nagyobb részt védelmi, kisebb részt gazdasági.

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

Vadgazdálkodás

A terület a I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzethez tartozik, ahol a vadgazdálkodást a Hubertus Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-753110, cím: 5241 Abádszalók, Külterület-Vadászház 0177/5 hrsz) látja el.

A terület tipikus alföldi apróvadas terület, jellemző apróvadja a mezei nyúl és a fácán. A fő nagyvadja az őz. Ritkán a vaddisznó váltóvadtóként jelentkezik. Jelentőségük másodlagos. A vadállományt erősen befolyásoló tényező nincs, esetlegesen zavarást okozhat az intenzív legeltetés és a tervezési területet kettévágó közút, illetve a kemény telek tehetnek még kárt a vadállományban.

A területen a vadászati létesítmények közül fácánetetők és apróvad számára szórók találhatóak, ezek a jelölés alapjául szolgáló élőhelyeket és fajokat alapvetően nem veszélyeztetik. Természetvédelmi és gazdálkodási szempontból nem okoz kárt a vadállomány.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

- I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Hubertus Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-752510) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Halászat, horgászat

A tervezési terület határain belül halászati és horgászati hasznosítás nincs..

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A fenntartási tervvel érintett területet egyetlen jelentősebb víztest sem érinti, mindössze kisebb bel- és csapadékvíz elvezető csatornák vannak a területen, amelyek végül a tervezési területen kívül a Tomaji (V. 1-10.) - csatornába kerülnek befogadásra. A sok kis árok ugyanakkor hatással van a Natura 2000 terület vízgazdálkodására is. A fertő lefolyási viszonyainak egy komplex vízgazdálkodási tervezet alapján történő rendezése fontos feladata a terület megőrzésének, jelenleg gyorsan levezeti a térség vizeit, amiatt a terület szárazodása valós veszély.

Az Szalóki Nagy-fertő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen árvízvédelmi létesítmény nem található, ezáltal árvízvédelmi érdekeket nem érint.

1.3.3.5. Turizmus

A területen az intenzív turizmus nem jellemző, alkalmi látogatók azonban előfordulhatnak.

1.3.3.6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett, intenzív területhasználat nem fenyegeti.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A területet egyetlen közút vagy vasútvonal sem érinti.

1.3.3.8. Egyéb

A területen területfelhasználási változtatási szándék, terv jelenleg nem ismert.

2. Felhasznált irodalom

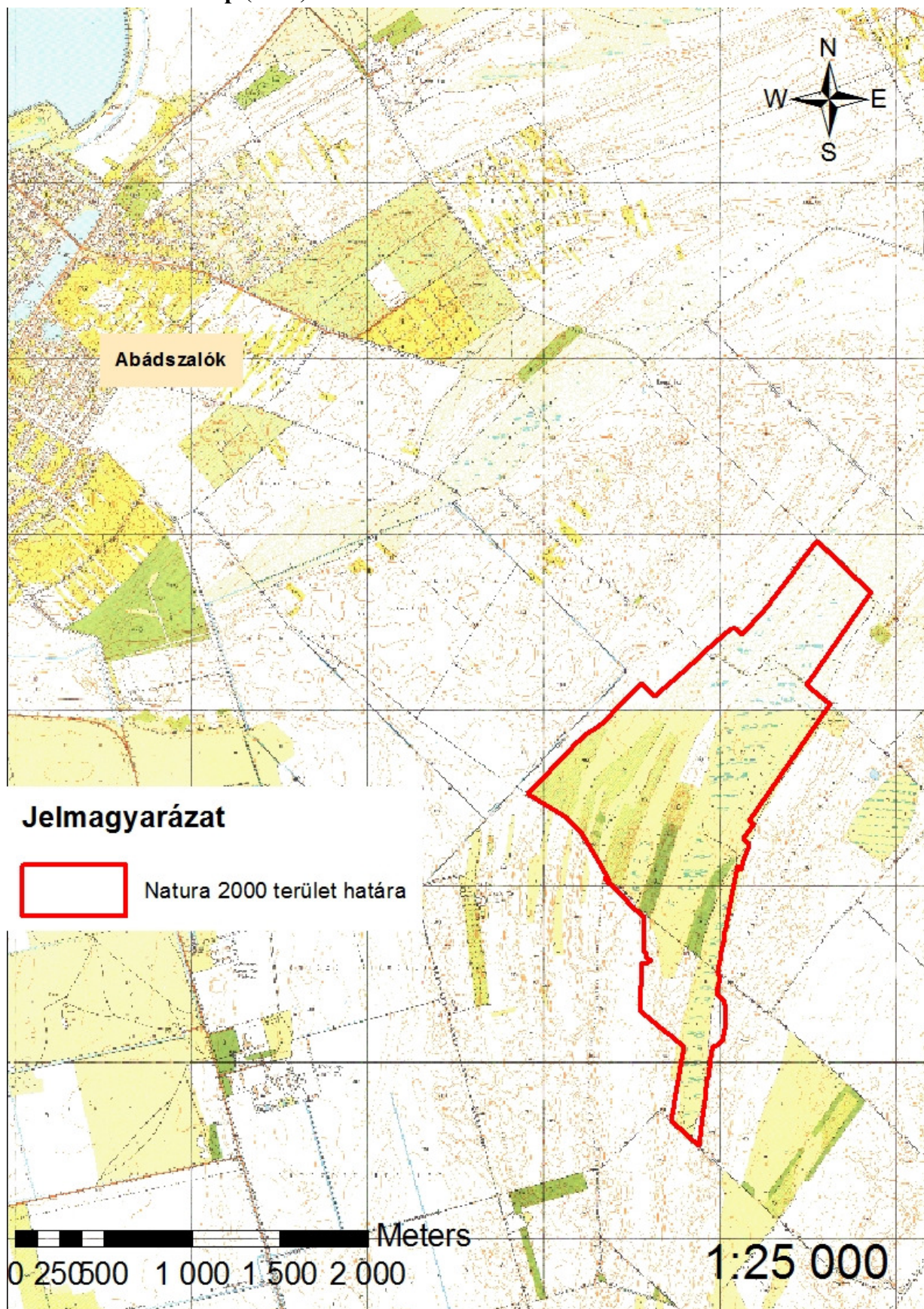
- ANDRÉSI P. (2002): Cselekvő természetvédelem. MME és az Orchis Természetvédő Egyesület, Budapest-Ásotthalom. pp. 226.
- BORHIDI A., SÁNTA A. (1999): Vöröskönyv Magyarország növényritkaságairól 1-2. Természetbúvár Alapítvány Kiadó, Budapest, pp. 362+404.
- BÖLÖNI J., MOLNÁR ZS., KUN A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót, pp. 439.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): Magyarország védett növényei. Mezőgazda Kiadó. Budapest. pp. 416.
- GŐRI SZ., KAPOCSI I., (2005): Szikes puszták és mocsarak rehabilitációja.. LIFE-Nature program a Hortobágyi Nemzeti Parkban 2002-2005. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság. pp. 20.
- JÁVORKA S., CSAPODY V. (1975): Iconographia Florae Partis Austro-Orientalis Europae Centralis (Közép-Európa délkeleti részének flórája képekben). Akadémiai kiadó, pp. 576.
- KELEMEN J. (szerk.) (1997): Irányelvek a füves területek természetvédelmi szempontú kezeléséhez. TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó, Budapest. pp. 388.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): Új magyar fűveskönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő. pp. 616.
- LESKU B., MOLNÁR A (2007): A Hortobágy növényritkaságai. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Debrecen, pp.120
- MOLNÁR A. (szerk.) (2007): Hortobágyi mozaikok. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Debrecen, pp. 112.
- NAGY G., DÉRI E., LENGYEL SZ. (2008): Irányelvek a Pannon száraz lösz- és szikespuszta gyepek rekonstrukciójához és természetvédelmi szempontú kezeléséhez. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Debrecen.
- PAPP L. (1991): Adatok a Nyírségense és a Crisicum flórájáról és annak mentési munkálatairól. 100 éves az MBT Botanikai Szakosztálya. MBT-BSZ, BDTF, MTM Biotár 8, pp. 55.
- PAPP L. (1996): Debrecen környéke halmainak, kurgánjainak növényzete. (In GYARMATHY, I. szerk.: Dombok, halmok, kurgánok. A Dél-Nyírség Tájvédelmi Egyesület. Debrecen, pp. 32-39.
- PAPP L. (1997a): Nyírségi és környékbeli védett növényfajok szaporítási kutatásai, mentési kísérletei és ezek eredményei. - Kiteibelia, 2 (2), pp. 317-319.
- PAPP L. (2012): Speciális biológiai értékeink és élőhelyeik megőrzése és rekonstrukciója. – A DE BOTKERT projekt, KEOP – 3.1.3/2F/09-2009-001. (Új Széchenyi Terv Zárókiadványa), pp. 31.
- SIMON T. (1992, 2004): A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok – virágos növények. Nemzeti Tankönyv Kiadó, Budapest. pp. 892, ill. 846.
- SZALKOVSKAI O., HORVÁTH R., SZINETÁR CS., TÓTHMÉRÉSZ B. (2007): Legeltetés hatása talajlakó pókokra a Hortobágyon. Természetvédelmi Közlemények 13, pp. 209-216.
- TÓTH Z., DÁNIEL A., PAPP L. (2012): Idegenhonos fásszárúak, irtások tapasztalatai és az irtás utáni szukcesszió. (In: Kézdi, P., Tóth, Z. (szerk.): Természetvédelem és kutatás a Sas-hegyen), Rosalia, 8, pp. 83–127.

UJVÁROSI M. (1973): Gyomnövények. Mezőgazda Kiadó, Budapest. pp. 83.

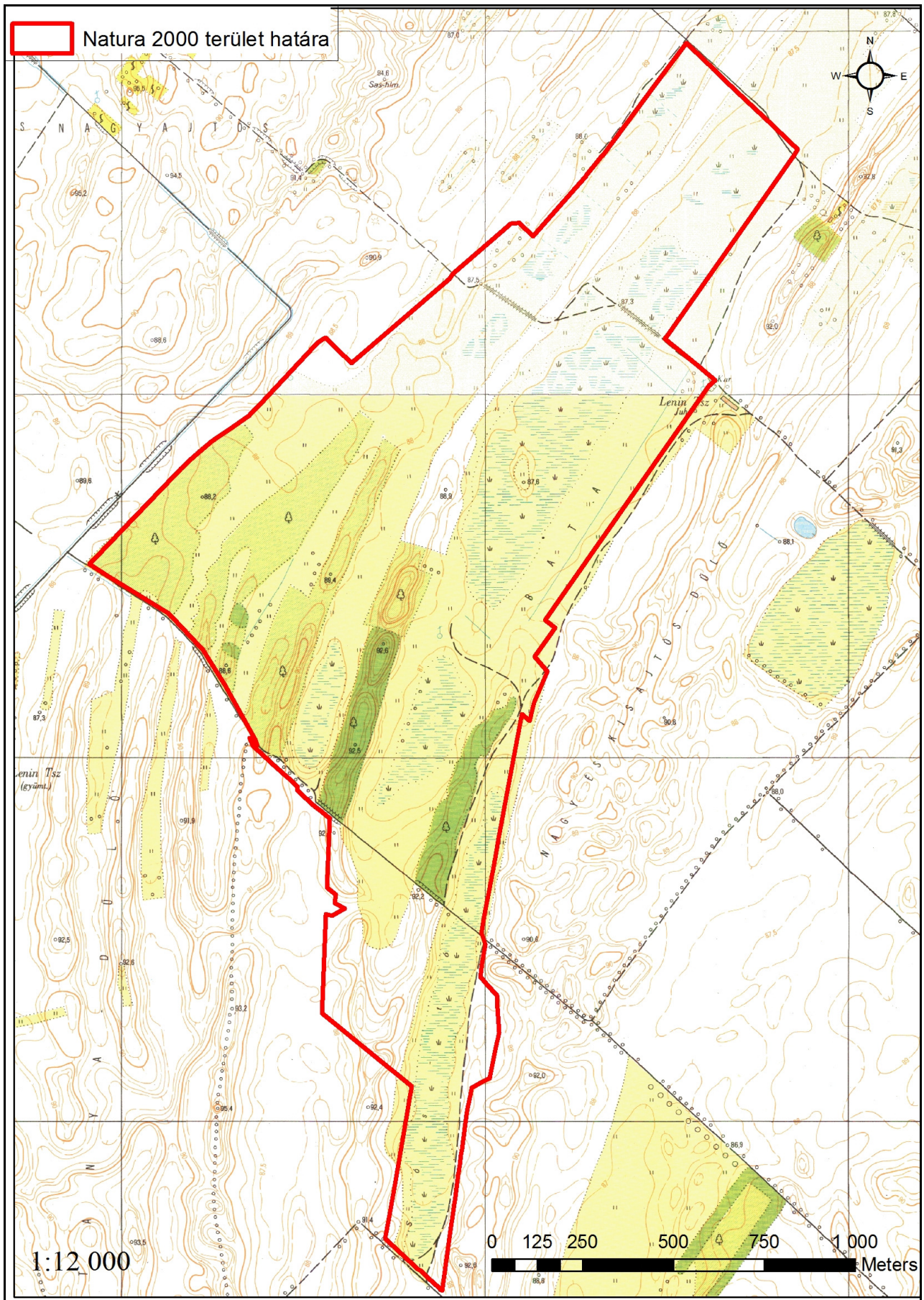
VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM (szerk.) (2013): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez, Budapest (kézirat), pp. 29.

3. Térképek

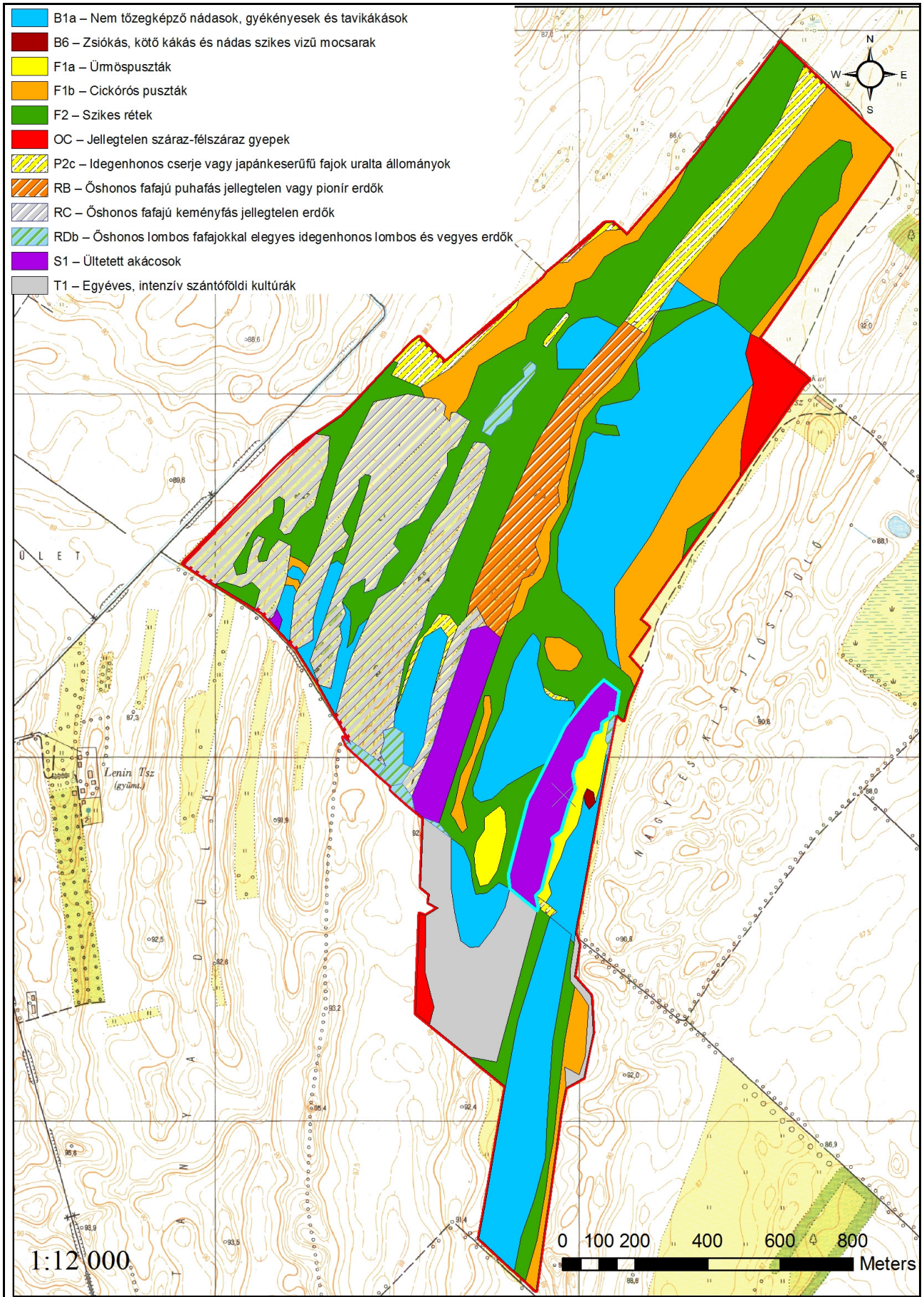
3.1.1. Áttekintő térkép (2013)

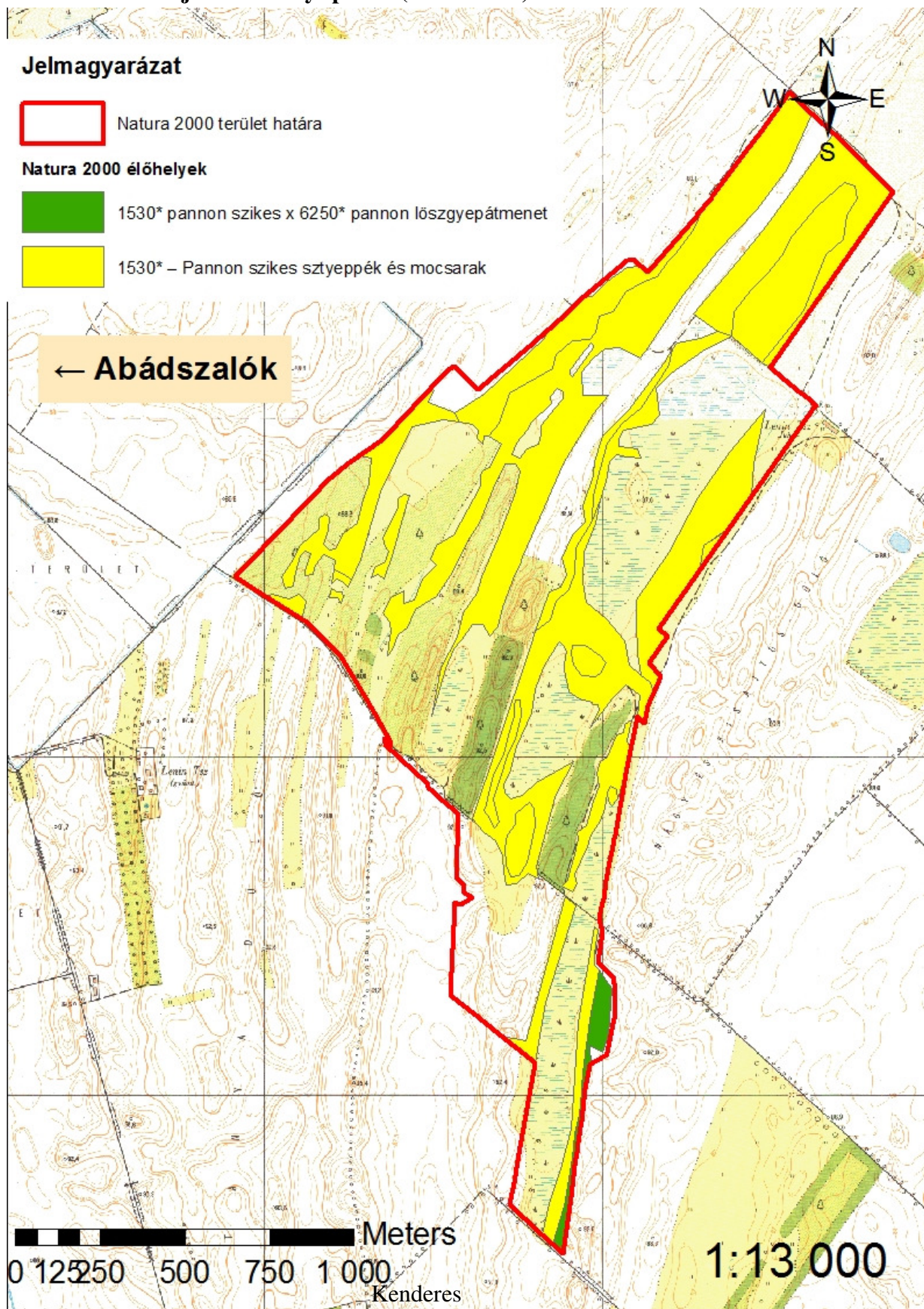
3.1.2 Áttekintő térkép (2013)

3.2. Domináns élőhelytípusok (2013.07.09.)

3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok (2013.07.09.)

3.4. Közösségi jelentőségű jelölőfajok áttekintő térképe (2013.07.02)

